

Stimul wil de kritische zelfreflectie bij verplegers en verzorgers stimuleren.

Nooit meer een bewoner laten wachten

Stimul is een secuur nagebootst mini-woonzorgcentrum waar medewerkers van woonzorgcentra twee dagen lang als simulant-zorgvrager kunnen meemaken wat het betekent een zorgafhankelijke bewoner in een woonzorgcentrum te zijn. **ROBERT GEERAERT**

Woonzorgcentrumbesturenden José Lecoutere en Philippe Schollaert zijn net als ik uitgenodigd in het zorgethisch lab Stimul te Moorsele, een deelgemeente van Wevelgem. Directeur Ann Lammens leidt ons rond. We komen Anne tegen, een verzorgende uit een woonzorgcentrum in Vilvoorde. Zij is enkele uren geleden aan haar tweedaagse inleefsessie als simulant-bewoner begonnen. Ze heeft een bewonersprofiel aangemeten gekregen: ze is negentig en volledig blind. Ze heeft bij opname een ondoorzichtige bril opgezet. Ze heeft ook zelf mogen aanvullen welke verzorging haar mag worden aangeboden. Ze wil een badervaring meemaken (zij het in badpak) en het incontinentiemateriaal uitproberen. 'Ik heb mijn bril eventjes afgezet. Als ik niets zie, weet ik niet hoeveel ik gegeten heb. De uren lopen zo langzaam voorbij. Het duurt eeuwen voordat de verzorgenden langskomen. Als ik terug in het woonzorgcentrum ben, zal ik de bewoners nooit meer laten wachten. Ik zal ook voorstellen om geen netbroekjes meer te gebruiken. Ze doen te veel pijn.'

Kritische zelfreflectie bevorderen

Daar is het bij Stimul precies om te doen. Ann Lammens: 'We willen met Stimul de kritische zelfreflectie bij verplegend en verzorgend personeel stimuleren. We hebben immers vastgesteld dat velen afstompen en niet meer stilstaan bij wat ze doen. Studenten in opleiding die goede zorg in zich hebben, botsen met de visie van praktijkmensen die vinden dat bewoners niet verwend mogen worden. De ervaring heeft ons geleerd dat vorming via casusbesprekingen onvoldoende beklift. We zijn met ons initiatief gestart omdat we ervan overtuigd zijn dat er alleen een attitudeverandering kan optreden als zorgverleners aan den lijve ondervinden wat het betekent afhankelijk te zijn van zorg.'

Stimul is een secuur nagebootst mini-woonzorgcentrum met twee modern uitgeruste tweepersoonskamers en vier eenpersoonskamers met een aangepaste badkamer met beweegbare wand. Tweemaal per week kunnen acht medewerkers van woonzorgcentra (maximaal twee van dezelfde voorziening tegelijkertijd) een tweedaagse inleefsessie als simulant-zorgvrager meemaken. De inleefsessie wordt grondig voorbereid. De directie van Stimul komt het project in de deelnemende voorziening voorstellen. Een aantal weken voor de start van de vorming krijgt de cursist een bewonersprofiel toegestuurd. Dit profiel beschrijft de situatie waarin hij zich moet inleven: een naam, diagnose, leeftijd, opnamedatum en medicatie.

De cursist wordt gestimuleerd om goed na te denken over wat hij wil meemaken. Hij kan vragen om gefixeerd te worden of eten toegediend te krijgen. Hij brengt zijn aangepaste profiel mee naar Stimul. Samen met de studenten die voor de verpleging en de verzorging instaan, overloopt hij dit profiel bij het begin van de inleefsessie. Het is zeer belangrijk dat hij probeert voortdurend in zijn rol te blijven, ook in aanwezigheid van andere cursisten. Tijdens de tweedaagse houdt de cursist een dagboek bij waarin gevoelens, verwachtingen en beklivende ervaringen worden genoteerd. In de namiddag van de tweede dag wordt tijd vrijgemaakt voor persoonlijke reflectie en het formuleren van actiepunten. Stimul bewaakt tevens de transfer van het geleerde naar de werkvloer. In elke deelnemende voorziening wordt een referentieper-

Ann Lammens: 'Studenten in opleiding die goede zorg in zich hebben, botsen met de visie van praktijkmensen die vinden dat bewoners niet verwend mogen worden.'

soon Stimul aangeduid, meestal een hoofdverpleegkundige. Die bereidt niet alleen de vorming mee voor, maar organiseert in de eigen voorziening ook een opvolgingsgesprek over de persoonlijke reflecties. Bovendien wordt tijd en ruimte vrijgemaakt om de opgedane ervaringen te laten vertellen aan de collega's van het team. Tijdens een terugkomnamiddag wordt besproken welke gevoelens zijn blijven hangen en welke persoonlijke en teamwerkpunten er zijn gepland of gerealiseerd.

Brug met het onderwijs

De cursisten worden tijdens de inleefsessie verzorgd en verpleegd door laatstejaarsstudenten. Ann Lammens: 'Wij willen een brug slaan tussen de werkomgeving en het onderwijs en richten ons dus ook tot studenten verpleging en verzorging. Voor elke sessie komt een nieuwe groep studenten samen met hun stagebegeleiders, voor twee dagen bij ons inwonen. Wij coachen hen in het ethisch verantwoord omgaan met zorgafhankelijke ouderen. We streven naar een samenwerking tussen werkveld en opleiding

waardoor voor elke deelnemer uit dat werkveld een student in opleiding kan staan. Stimul wenst in de toekomst niet alleen alle beroepsgroepen binnen de woonzorgcentra aan te spreken maar ook andere doelgroepen in haar werking op te nemen. Ook ziekenhuisverpleegkundigen, mensen uit het maatschappelijke werk, opvoeders uit de sector voor personen met een handicap en huisartsen in opleiding hebben al hun belangstelling laten blijken.'

De initiatiefnemers willen de meerwaarde van hun project ook wetenschappelijk aantonen. Een wetenschappelijke medewerker brengt het effect van de vorming op het gedrag van de medewerkers van het woonzorgcentrum in kaart en twee universiteitsstudenten proberen de meerwaarde voor de studenten verpleging en verzorging te meten.

Ethisch verantwoorde zorg begint bij de morele gevoeligheid van de zorgverlener die zich voortdurend afvraagt of hij voldoende rekening houdt met de waarden, behoeften en gevoelens van de zorgvragers.

Dure lessen

Vzw Stimul is ongetwijfeld een verrijking voor de ouderenzorg omdat ze zich richt op de ontplooiing van de fundamentele belevingsgerichte vaardigheden en attitudes. Dit is ook de mening van José Lecoutere en Philippe Schollaert: 'Wij staan volledig achter de doelstellingen van Stimul. Hoe goed het echter ook is, de prijs van 390 euro per cursist is een drempel. Om een zekere invloed uit te kunnen oefenen op je totale personeelsgroep moet minstens een op tien personeelsleden deze inleefsessies hebben doorgemaakt. Als je echter tien medewerkers deze opleiding laat volgen, is een groot deel van je jaarbudget voor vorming opgebruikt.' Vzw Stimul erkent dit probleem en zoekt naar een oplossing. Het centrum is door de VDAB erkend als opleidingsbedrijf waardoor cursisten met opleidingscheques kunnen betalen. Het sociaal fonds ROB/RVT is overtuigd om een proefproject te lanceren waarbij honderd werknemers uit niet-openbare woonzorgcentra de vorming gratis kunnen volgen. De hoop is ooit structurele financiering te kunnen genieten, zodat ook aan openbare woonzorgcentra een goedkopere vormingsprijs kan worden aangeboden.

Robert Geeraert is VVSG-stafmedewerker Vorming Ouderenvoorzieningen

7 KATOENEN LUIERS ECHT BETER VOOR HET MILIEU?

Ongeveer 5% van de restafvalzak bestaat uit wegwerpluiers die bijzonder populair zijn vanwege hun gebruiksgemak. Wegwerpluiers bestaan uit kunststof, papiervezels en absorberende korrels die het vocht vasthouden. Het hoge tempo waarmee luiers gebruikt en weggegooid worden, heeft niet alleen een grote impact op uw huishoudbudget maar zeker ook een ecologische impact. Recyclage van volle luiers zou een oplossing kunnen zijn hoewel een goede recyclage zo schoon mogelijke afvalstromen vereist. Daar zit nu net het probleem. Hoe splits je die luier op in schone papier- en kunststofvezels en wat doe je met het overschot? Het bedrijf Knowaste experimenteerde in het Nederlandse Arnhem al met de verwerking van luiers om aparte afvalstromen eruit te halen en op de recyclagemarkt aan te bieden. Zowel in Vlaanderen als in Nederland begonnen gemeentebesturen luiers apart in te zamelen. Maar eind 2007 moest Knowaste zijn deuren sluiten omdat het verwerkingsproces handenvol geld kostte en veel energie verbruikte terwijl de milieuvordelen onduidelijk bleven. Bovendien bestaat er nauwelijks een markt voor de gerecycleerde papiervezels en de kunststoffractie. Het klassieke scenario dat de wegwerpluiers via het restafval verwarmt en de warmte in elektriciteit omzet, lijkt de beste optie.

Toch maar katoenen luiers dan?

Ook herbruikbare luiers hebben een ecologische voetafdruk. Voor de aanmaak zijn net zo goed grondstoffen en energie nodig, en bovendien moeten ze in de was. Het grote ecologische voordeel van katoenen luiers is dat ze herbruikbaar zijn en dat je dus niet telkens nieuwe grondstoffen opgebruikt. Als consument heb je bij katoenen luiers de gevolgen voor het milieu zelf beter in de hand door bijvoorbeeld voor luiers uit biokatoen zonder bestrijdings- en bleekmiddelen te kiezen. Wassen gebeurt het best in een energie- en waterzuinige machine en uiteraard laat je de luiers in de buitenlucht drogen. Het gebruik van wasverzachter is in ieder geval geen goed idee omdat dit het absorptievermogen van de stof vermindert. Verder kun je bijvoorbeeld op 60 graden wassen in plaats van op 90 graden. Dit heeft niet alleen voordelen voor de elektriciteitsrekening maar verhoogt ook de levensduur van de luier. Het startbedrag dat nodig is voor katoenen luiers ligt flink hoger dan dat van een pak wegwerpluiers. Maar er is een grote kans dat je met de katoenen luiers uiteindelijk goedkoper af bent, zeker als je ze voor meerdere kinderen kunt gebruiken.

Mail uw vraag over afval naar lieselot.decalf@vvsg.be